אגרות הראי"ה - כרך ד' - אגרת אקסד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ' שבט תרפ"ג - ירושלים

נמען: חכמי העדה התימנית ברחובות ובמושבות

הרב קוק לא פגע חלילה בכבוד העדה התימנית, שאהבתה חקוקה על לבו, והרב קוק השתדל לעלייתם לפני המלחמה. שמירת מנהגי כל עדה אינה פגיעה בכבוד; בית שמאי ובית הלל הודיעו זה לזה כדי שלא ייכשלו (יבמות פרק א). כל עוד אין הסכמת כלל החכמים, אסור לזוז ממנהג האבות, ו'העושה כקולי בית שמאי וכקולי בית הלל' מקלקל. יש להניח לאשכנזים לאכול משחיטתם ומניקורם, ולהתאגד בכל מה שאין בו חילוק מנהג.

עיקרי הדברים

- אין פגיעה בתימנים.
- שמירת מנהג כל עדה.
- בית שמאי ובית הלל.
- אחדות בשאר העניינים.

נוסח האגרת

ב"ה[1]. ירושלם כ' שבט תרפ"ג[2]

לכבוד החכמים היקרים מבני קהלת קודש התימנים ברחובות ת"ו[3] וביתר מושבותינו היקרות באה"ק[4] תובב"א[5] שלו'[6] וברכה, קבלתי את מכתבכם היקר מיום י"ב דנא ונצטערתי מאד על אשר כבוד מעלתם חושבים, שאני פגעתי חס ושלו'[7] בכבוד העדה הקדושה והחביבה התימנית, בכלל ובפרט, חלילה לי מזה, כי אהבתם וכבודם חקוקים על לוח לבי, והרבה השתדלתי, שיוכלו לבא לאה"ק[8], עוד כמה שנים מלפני המלחמה, אבל הענין עם יסודי הכשרות ושמירת המנהגים וההוראות של כל עדה על פי קבלתה העתיקה, הלא זה אינו נוגע כלל לפגיעת כבוד, ובית הלל ובית שמאי, היו נוהגים ביניהם אחוה וריעות, ואהבו את האמת ואת השלו'[9], והיו מודיעים זה לזה, שלא יכשלו כל אחד בההוראה, שאינה על פי הקבלה שלו, כמבואר בגמרא בפרק קמא דיבמות. ואף ע"פ[10] שבעוה"ר[11] רבו הפריצים, ואולי המספר שלהם בין אחינו האשכנזים הוא יותר גדול, מפני שהם רוב מנין האומה בכלל, אבל לא בשבילם אנחנו מזהירים על המנהגים וההוראות שהם מורשה לנו מרבותינו הקדמונים, אלא בשביל שלומי אמוני ישראל. וכל זמן שלא בא ההסכם מכללות חכמי ישראל, לאחד את

---

1 ב"ה - ברוך השם

2 תרפ"ג - השנה תרפ"ג (1922/1923)

3 ת"ו - תבנה ותכונן

4 באה"ק - בארץ הקודש

5 תובב"א - תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן

6 שלו' - שלום

7 ושלו' - ושלום

8 לאה"ק - לארץ הקודש

9 השלו' - השלום

10 ע"פ - על פי

11 שבעוה"ר - שבעוונותינו הרבים

ההוראות והמנהגים, אסור לכם ואסור לנו לזוז ממנהגי אבותינו, ומוכרחים אנחנו לחזק כ״א[12] את המסורת שלו, עם כל הכבוד שאנחנו רוחשים להמסורת וההוראות של העדות האחרות.

ועל ידי השמירה שכל אחד שומר את מנהגיו ותקנותיו, יוכל לבא במשך הזמן לאיחוד שלם וגמור. אבל אם ח״ו[13] יהיו המנהגים של אבות הקהלות הפקר, וכל אחד יתפוס איזה קולא שירצה ממנהגי עדה אחרת, ע״ז[14] נאמר שהעושה כקולי בית שמאי, וכקולי בית הלל, מקלקל הוא, ח״ו. ע״כ[15] אחי היקרים אהובי לבבי ונפשי, התחזקו בתורה ויראת שמים בלבבם הטהורה, ושמרו את הקבלות הקדושות ואת מנהגי ההוראות, של גדולי העולם שאתם נהוגים ובאים להתנהג כמותם, והשמרו לכם בבקשה מלפגע במנהגים והוראות של העדה האשכנזית, והניחו להם שהם יאכלו משחיטה של השוחטים שלהם ומהניקור של המנקרים שלהם, ואל תכנסו בגבולם. ויהי רצון שיתן ד׳ לב אחד, לכל חכמי ישראל ונוכל להוציא מן הכח אל הפועל ע״י[16] הסכמת כולם, להשוות את המנהגים ואת ההוראות, ולהנהיג בישראל חק אחד ומנהג אחד בכל עניני התורה והמצוה, בלא שום חלוק בין עדה לעדה.

אמנם כפי מה שאנחנו רואים, צריכים אנו להכנס בעובי הקורה הזה, ע״י מה שנתאגד באחדות גדולה ובאהבת אחים אמיתית, בכל הדברים שאין שום חלוף של מנהג ושל הוראה בהם, ושאין בהם משום השגת גבול, וע״י[17] זה יתקרבו הלבבות, ואור גאולה ימהר לבא, ונזכה לרגלי מבשר משמיע שלו׳, ולמורה צדק האמיתי משיח צדקנו, שיאחד את כל פזורינו בארצנו הקדושה במהרה בימינו אמן.

והנני בזה אחיכם הנאמן, החפץ באשרכם ובכבודכם

הק׳ אברהם יצחק הכהן קוק

ב׳ ו׳ ב׳

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי״ה, כרכים א׳-ד׳

---

12 כ״א - כי אם
13 ח״ו - חס ושלום
14 ע״ז - על זה
15 ע״כ - על כן
16 ע״י - על ידי
17 וע״י - ועל ידי